

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 198/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

202/2009. (VII. 1.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) érdi lakos **panaszos**¹ 2009. április 3-án előterjesztett **panaszát** a 2009. július 1-jén – dr. Kaltenbach Jenő elnök, testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésen hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az intézkedés alapjogot nem érintett.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2009. április 3-án terjesztett elő panaszbeadványt a 2009. március 28-án történt, őt érintő és általa kifogásolhatónak tartott rendőri intézkedés (közlekedésrendészeti intézkedés) tárgyában; és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

I.

A panaszos 2009. április 3-án a Testülethez elektronikus úton előterjesztett panaszbeadványában előadta, hogy 2009. március 28-án délelőtt 9 óra 30 perc körül az M3 autópálya 42-43. km-énél haladt Miskolc irányába, amikor azt észlelte, hogy egy rendőrségi szolgálati jármű a leállósávban, a menetiránnyal szemben állva mérte az arra elhaladók sebességét. A panaszos nem volt biztos abban, hogy az autópálya ezen szakaszára vonatkozott-e sebességkorlátozó tábla, de abban biztos volt, hogy ez a

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

szolgálati jármű csak a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) szabályainak súlyos megszegésével tudott ebbe a pozícióba leállni és sebességellenőrzést folytatni.

Mindezek alapján kérte a Testület vizsgálatát.

II.

1) A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatának vezetőjéhez, és kérte a panaszbeadványban említett időben és helyen sebességellenőrzést folytató szolgálati jármű tevékenységét dokumentáló települési naplót, a rendőrök jelentéseit megküldeni; valamint felvilágosítást kért arra a körülményre vonatkozóan, hogy hogyan tudott a KRESZ szabályainak betartásával az említett helyen sebességellenőrzést végezni a szolgálati jármű, és a Rendőrség továbbra is iránymutatónak tartja-e a sebességellenőrzést folytató szolgálati járművek jogi státusára vonatkozó azon 2004. január 22-én – a Belügyminisztérium Jogi Főosztályvezetője által készített – állásfoglalást, amelyet a Testület korábban a 27/2009. (II. 11.) számú állásfoglalásában már kritikával illetett. A Testület felvilágosítást kért arról is, hogy konkrétan a panaszossal szemben a kifogásolt sebességellenőrzés kapcsán indult-e valamilyen eljárás.

2) A Testület kérésének eleget téve a Rendőrség valamennyi, az ügy kivizsgálása szempontjából lényeges dokumentumot rendelkezésre bocsátotta. Mindezek alapján az alábbiakat lehetett megállapítani.

Az ORFK Közlekedésrendészeti Főosztálya vezetőjének tájékoztató levele szerint az említett időpontban sebességellenőrzés az M3 autópálya jobb pályájának (Nyíregyháza felé vezető oldal) 33+600 kilométerszelvényében zajlott. A sebességmérő berendezést hordozó szolgálati járművel az Állami Autópálya Kezelő Zrt. által használt, közúti forgalom előtt elzárt magánúton álltak. Ez a magánút az autópálya leállósávjának szélétől 1,5–2 méter távolságban van, és a pálya vonalvezetésével párhuzamos kiépítésű, a KRESZ szabályainak betartásával járművel megközelíthető. A tájékoztató szerint a kérdéses belügyminisztériumi jogi állásfoglalással – amely szerint: „A sebességellenőrzés céljából (...) az út valamely részén leállított, és ezt követően sebesség ellenőrzést végző jármű a közúti forgalomban már nem vesz részt, csak sebesség ellenőrző eszközként alkalmazza a rendőrség. A sebesség ellenőrző berendezéseknek az út valamely részén történő elhelyezésére a KRESZ rendelkezéseket nem tartalmaz.” – az ORFK Közlekedésrendészeti Főosztálya szakmailag egyetért. A főosztályvezető megítélése szerint az a szolgálati jármű, amelyet sebességellenőrzésre alkalmas eszközzel szereltek fel, a tevékenység végzése során nem tartozik a KRESZ hatálya alá, mivel a KRESZ 1. §-a szerint „a rendelet a Magyar Köztársaság területén lévő közutakon és közforgalom előtt el nem zárt magánutakon folyó közlekedést szabályozza.” Tekintettel arra, hogy az ilyen járművel

nem közlekedés céljából állnak a közúton vagy az egyéb közterületen, erre a járműre a KRESZ előírásait nem lehet alkalmazni. Emellett a főosztályvezető felhívta a figyelmet a KRESZ 49. §-ára is, amely felhatalmazza a megkülönböztető jelzéseket használó járműveket bizonyos közlekedési szabályok figyelmen kívül hagyására; valamint emlékeztetett arra, hogy ilyen vagy hasonló módon sebességellenőrzést végző szolgálati jármű által okozott közúti közlekedési balesetről nincs tudomása, viszont a sebességtúllépés továbbra is vezető baleseti ok, 2008-ban a balesetek 25 %-a ezen ok miatt következett be. Végül a főosztályvezető leírta, hogy a panaszossal szemben rendőri intézkedésre, sebességtúllépés miatt egyéb eljárásra nem került sor.

3) A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatósága Közlekedésrendészeti Osztálya vezetőjének jelentése az eset körülményeit illetően a fentiekkel tartalmilag megegyezik, az alábbi kiegészítésekkel. A Közlekedésrendészeti Osztály Gödöllői Autópálya Alosztály beosztottai végeztek sebességellenőrzést az ORFK Közlekedésrendészeti Főosztálya vezetőjének tájékoztató levele szerinti helyen és időben; a panaszos által a panaszbeadványban említett helyszínen (a 42–43. km. szelvények között) sebességellenőrzést nem folytattak. Az említett magánútnak, ahol a szolgálati jármű állt, mindkét végén jelzőtáblák vannak. Erre a magánútra hajtottak be a rendőrök a sebességellenőrzés végrehajtására szolgáló szolgálati járművel, és a sebességellenőrzés is ezen az úttesten történt. Tekintettel arra, hogy a járőrök az autópálya forgalmi sávjait szegélyező leállósávon kívül, tehát a pályatesten kívül települtek, ezért nem követhettek el a KRESZ 37. §-ának – amely az autópályán és autóúton történő közlekedés szabályait rögzíti – előírásaiba ütköző szabálysértő magatartást. A jelentés arra is kitért, hogy az említett – a Testület által kifogásolt – belügyminisztériumi jogi állásfoglalást elsődlegesen a gyorsforgalmi utakat érintő sebességellenőrzések kapcsán és a hatékony baleset-megelőzési célok érvényesítése érdekében alkalmazzák, természetesen olyan mérési helyszíneket választva, hogy az ne jelenthessen kockázatot sem a közúti forgalomban résztvevőkre, sem a mérést végző rendőrökre.

4) A Gödöllői Autópálya Alosztály vezetőjének jelentése is a fent írtakkal azonos módon rögzítette az eset körülményeit, kiegészítve azzal a megjegyzéssel, hogy a szolgálati jármű megfordulása is az említett forgalom előtt elzárt magánúton történt, amely a leállósáv szélétől mintegy 1,5–2 méter távolságra volt, ezért semmilyen formában nem képezi az autópálya részét. Méréskor a szolgálati gépkocsi helyzetjelző lámpái működtek, megkülönböztető jelzést viszont nem használtak. Az adott útszakaszra az úttest vonalvezetése miatt a 32,450 m/sz.-tól 100 km/ óras sebességkorlátozás van érvényben.

5) A Gödöllői Autópálya Alosztály részéről megküldött, az említett szolgálati jármű pozícióit rögzítő fényképfelvételek ezen jármű rendőrségi dokumentumokban megjelölt helyét, a leállósávától való távolságát az ott írtaknak megfelelően alátámasztotta.

6) A forgalomellenőrző technikai eszközhöz kitöltendő települési naplónak a panaszolt esettel kapcsolatos része szerint a fent nevezett helyszínen 8 óra 50 perctől 10 óra 5 percgig folytattak sebességellenőrzést a rendőrök, melynek során 60 db sebességtúllépést rögzítettek.

III.

1) Az Rtv. 11. § (1) bekezdésének első fordulata szerint: „A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni (...).” Az arányosság követelményét általános jelleggel az Rtv. 15. §-a határozza meg a következőképpen: „(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” Az egyes rendőri intézkedések között szabályozott közlekedésrendészeti intézkedésről pedig az Rtv. 44. § (1) bekezdésének b) pontja a következőket mondja ki: „A rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti”.

2) A Testület felhívja a figyelmet a rendőrség által alkalmazott közúti sebesség- és forgalomellenőrző technikai eszközök használatáról szóló 28/1999. (V. 25.) ORFK intézkedés (a továbbiakban: ORFK intézkedés) igen előremutatónak tekinthető 13. pontjában foglaltakra, amely alapján a közúti járművek sebességmérésének helye táblával előjelezhető – a KRESZ 2. számú függelékének zs) 2. pontjában szereplő „Az úton erre illetékes hatóság ellenőrzést végez” megnevezésű táblával –, a mérés helyéről és időpontjáról a közvélemény az írott és elektronikus sajtó útján tájékoztatható.

3) A KRESZ a megkülönböztető jelzéseket használó gépjárművekre vonatkozó szabályokat a 49. § (2) és (4) bekezdéseiben a következőképpen tartalmazza: „(2) A megkülönböztető fény- és hangjelzést együttesen használó gépjármű vezetője – a rendőr és a vasúti átjárót biztosító jelzőberendezések jelzéseit kivéve – a közúti jelzéseket, továbbá a 24-43. §-okban foglalt rendelkezéseket figyelmen kívül hagyhatja, ha magatartásával a közlekedés biztonságát, valamint a személy- és vagyónbiztonságot nem veszélyezteti, és meggyőződött arról, hogy a közlekedés többi résztvevője az akadálytalan továbbhaladást lehetővé tette. (4) A megkülönböztető fényjelzést – ha a jármű olyan helyen áll meg, ahol a megállás egyébként tilos – működtetni kell. Megkülönböztető hangjelzést álló járművön használni nem szabad.” Az autópályán és autópályán való közlekedés szabályai között a KRESZ 37. § (4) bekezdése kimondja, hogy: „Autópálya és autópályán – a forgalmi okból

szükséges megállást kivéve – megállni tilos. Műszaki okból megállni csak a leállósávon, illetőleg az útpadkán szabad, a járművet azonban onnan is mielőbb el kell távolítani. Egyéb okból megállni a leállósávban és az útpadkán is – kivéve a forgalomellenőrzés céljából történő megállást – tilos. A forgalomellenőrzés során használt járművet úgy kell elhelyezni, hogy az kellő távolságból észlelhető legyen.”

IV.

A konkrét panasz kapcsán – a Testület álláspontja szerint – a kifogásolt rendőri intézkedést a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogával összefüggésben kellett vizsgálni és értékelni.

1) A panaszos beadványában legfőképpen azt kifogásolta, hogy az általa az M3 autópálya szélén, az említett helyen észlelt rendőrségi szolgálati jármű szándékosan megtévesztően olyan helyről végzett sebességellenőrzést, amelyre – véleménye szerint – csak a KRESZ szabályainak súlyos megszegésével tudott leállni. Ez a kifogásolt módon folytatott rendőri intézkedés őt mint a – rendőrség által ellenőrzött – közúti közlekedés résztvevőjét és potenciális ellenőrzöttet érintette, ezért ellene az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján joggal fordulhatott panasszal a Testülethez; hiszen a jogszabályhely szerint: „Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (...) alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.”

A Testület az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a panaszos törvényi határidőn belül előterjesztett beadványát olyanként ismerte el, amely alapján az ügy érdemi vizsgálata megindítható; hiszen történt a Testület hatáskörébe tartozó, vizsgálható rendőri intézkedés, amelyet a panaszos kifogásolt (sebességellenőrzés mint közlekedésrendészeti intézkedés), és felmerülhetett annak az elvi lehetősége, hogy ennek az intézkedésnek az esetleges szabálytalansága a panaszos – mint a rendőri intézkedésnek kitett, feltehetően ellenőrzött, de sebességtúllépés miatt meg nem büntetett személy – valamely alapvető jogát (konkrét esetben a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát) sérthette. Mindezek alapján a Testület a konkrét esetben bekövetkezett vagy be nem következett alapjogsérelem, és ennek kapcsán a rendőri intézkedés jogszabályoknak megfelelő vagy meg nem felelő voltának megállapításához az említett törvényhely alapján az ügy érdemi vizsgálatába bocsátkozott.

2) A panaszbeadványban kifogásolt körülményt – vagyis, hogy a sebességellenőrzést végző szolgálati jármű a kitelepülési helyére csak a KRESZ szabályainak súlyos megszegésével állhatott le, és így megtévesztő módon folytatott sebességellenőrzést olyan helyről, ahonnan azt jogszerűen nem tehetné volna – illetően a Testület a rendőrségi dokumentumok alapján az alábbiakat állapította meg.

A Rendőrség által megküldött – és az Indokolás II. részének 2)–4), illetve 6) pontjaiban ismertetett – iratokból egyértelműen megállapítható volt, hogy a panaszos által említett szolgálati jármű az említett napon 8 óra 50 perctől 10 óra 5 percig az M3 autópálya jobb pályájának (Nyíregyháza felé vezető oldal) 33+600 kilométerszelvényében állt és folytatott sebességellenőrzést, az autópálya leállósávját sem érintve, annak szélétől mintegy 1,5–2 méter távolságban, az Állami Autópálya Kezelő Zrt. által használt magánúton. A szolgálati gépjármű helyzetjelző lámpái a mérés alatt működtek, de megkülönböztető jelzéseket nem használtak. Ez a magánút az autópálya vonalvezetésével párhuzamos kiépítésű, a KRESZ szabályainak betartásával megközelíthető, és mivel az autópálya pályatestén kívül helyezkedik el, az innen folytatott sebességellenőrzéssel a rendőrség nem sértette meg a KRESZ 37. § (4) bekezdését sem. Mindezeket megerősítették a Rendőrség által a Testület részére megküldött fényképfelvételek is, amelyek a leírtaknak megfelelően ábrázolták a szolgálati jármű helyzetét, az autópálya leállósávjától való távolságát, és belőlük – az említett magánút szélessége miatt – arra is következtetni lehetett, hogy a magánút szélessége miatt azon a rendőrségi jármű meg is tudott fordulni anélkül, hogy a KRESZ szabályait megszegte volna, vagy az autópálya területét igénybe vette volna.

A fent írtak miatt a Testület arra az álláspontra jutott, hogy – elfogadva a Rendőrség megfelelő dokumentumokkal alátámasztott álláspontját a sebességellenőrzést végző szolgálati jármű helyéről – a kifogásolt közlekedésrendészeti intézkedés, konkrétan a sebességellenőrzés az adott esetben a jogszabályi előírásoknak megfelelően történt, így az nem sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát. A Testület emlékeztet arra is, hogy az ORFK Közlekedésrendészeti Főosztálya vezetőjének tájékoztató levele szerint a panaszossal szemben nem is indult semmilyen egyéb eljárás sebességtúllépés miatt.

3) A Testület azonban – a már említett 27/2009. (II. 11.) számú állásfoglalásához hasonlóan – ismételten fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezéseket áttekintve azt az álláspontot osztja, hogy amennyiben a rendőrség sebességmérő készülékkel felszerelt szolgálati járművel végez sebességellenőrzést, akkor e járműre nézve a KRESZ szabályai nem hagyhatók figyelmen kívül. A hatályos jogszabályok alapján ugyanis nem támasztható alá olyan jogértelmezés, amely szerint a sebesség ellenőrzést végző szolgálati jármű pusztán egy eszköz volna. Ha a jogalkotó ezeket az ellentmondásokat fel kívánja oldani, és a sebesség ellenőrzést végző szolgálati járművek számára – anélkül, hogy megkülönböztető jelzéseiket használnák, hiszen az a sebesség ellenőrzés célját és eredményességét veszélyeztetné – a KRESZ szabályai alól kivételeket szándékozik teremteni, akkor erről kifejezetten rendelkeznie kell.

Éppen ezért – a korábbi állásfoglalásra is tekintettel – elfogadhatatlannak tartja az ORFK Közlekedésrendészeti Főosztálya vezetője tájékoztató levelének azon részét, amely szerint az ORFK Közlekedésrendészeti Főosztálya szakmailag egyetért azzal a 2004. január 22-án kelt belügyminisztériumi jogi állásfoglalással, amely szerint a sebesség ellenőrzést végző jármű a közúti forgalomban már nem vesz részt, ezért rá a

KRESZ rendelkezéseket nem tartalmaz. Az ilyen járműre is, ha a Magyar Köztársaság területén lévő közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton közlekedik, vonatkoznak a KRESZ szabályai, így a megállásra és a várakozásra vonatkozó szabályok is. E jogszabályi rendelkezések betartása alól a KRESZ 49. § (2) bekezdése csak a megkülönböztető fény- és hangjelzést együttesen használó gépjármű vezetőjét oldja fel. A KRESZ 49. § (4) bekezdése értelmében ilyen járműnek a megkülönböztető fényjelzését akkor is használnia kell, ha olyan helyen áll meg, ahol a megállás egyébként tilos – e jogszabályhely tehát csak a megkülönböztető hangjelzés használatától tekint el. Egyéb jogszabályi kivételeket megállapító rendelkezések hiányában e szabályok irányadók a KRESZ megállásra és várakozásra vonatkozó szabályainak megszegésével sebességellenőrzést végző járművekre is; a jelenlegi szabályozás alapján ugyanis csak akkor nem kell használniuk legalább a megkülönböztető fényjelzésüket, ha a KRESZ szabályait betartva folytatják ellenőrző tevékenységüket. Ha a megkülönböztető jelzésekkel felszerelt jármű egyébként a KRESZ szabályait megszegi – akár sebességellenőrzés végzése céljából –, azt csak a KRESZ 49. § (2) és (4) bekezdéseiben foglalt módon, megkülönböztető jelzései használatával teheti. Egyébként a KRESZ 49. § (1) bekezdése a megkülönböztető jelzések használatára is tartalmaz előírást. Eszerint: „A gépjármű megkülönböztető jelezéseket adó berendezéseit csak abban az esetben szabad működtetni, ha a feladat sürgős ellátása, a személy-, élet- és vagyónbiztonság, továbbá a védett személyek és kíséretük biztonsága érdekében az szükséges, és a forgalmi viszonyok azt indokoltá teszik.” Az ezektől a szabályoktól való egyéb eltérések jogszerűen nem lehetségesek; más kivételek meghatározása – pl. a KRESZ szabályainak meg nem felelő helyen megállva sebességellenőrzést folytató járműnél a megkülönböztető jelzések használatának mellőzése – a jogalkotó hatáskörébe tartozó feladat.

4) A Testület egyébként a fent írt jogszabályhelyeket összevetve az Rtv. arányosság követelményét előíró 15. §-ával, az ORFK intézkedés említett 13. pontjával, illetve a KRESZ 37. § (4) bekezdésének utolsó mondatával, a Rendőrség által tévesen iránymutatónak tekintett belügyminisztériumi jogi állásfoglalással szöges ellentétben azt tartja a sebességellenőrzést végző járművekre nézve elfogadható, méltányos és az érintettek alapvető jogait tiszteletben tartó megoldásnak, ha ezeket a járműveket illetően maradéktalanul betartják a KRESZ vonatkozó rendelkezéseit, e járművekkel biztonságos, a közlekedést nem akadályozó, kellő távolságból észlelhető helyen állnak meg [vö. KRESZ 37. § (4) bekezdés], és sebességellenőrző tevékenységükről erről szóló jelző táblával előre tájékoztatást is nyújtanak a közúti forgalomban résztvevőknek [vö. ORFK intézkedés 13. pont].

V.

Az Indokolásban írtak alapján – a IV. rész 3)–4) pontjaiban írt fontos megjegyzéseket fenntartva – a Testület úgy foglalt állást, hogy a vizsgált konkrét ügyben a panaszos alapvető jogait sértő intézkedésre nem került sor. A Testület ezért a rendelkező

részben foglaltak szerint határozott, és az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a panasz áttételéről döntött.

Budapest, 2009. július 1.

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Kádár András Kristóf
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület